

Yer bilimcilerimizin Sorumluluğu

İ. E. ALTINLI

Yer bilim öğrencisi önce genel ve sonra da özel konu alanlarında yetişmeyi, sorumluluk taşıyacak düzeye erişmeyi, bilgi alanında hizmet görmeyi, ve görevini takım çalışmasına bağdaştırmayı gözetir. Yapılmış olanlara akıl erdirmeye evresinde, yapılacakları da tasarımlar. Uzmanlıktan yönetime geçiş, işi dağıtıp toplayacak, gerekli gözetim, denetim, önerim ve uyarımı başaracaklara vergilidir. Üniversite öğretimini «yaparak yetiştirme» tamamlar.

Yurdun koşulları, olanakları, davranışları ve gelenekleri yabancı ülkelerdekilerden ne denli değişik ise, yer bilim, teknik, teknoloji ve uygulama da eşit aşamada öbür ülkelerdekilerden o kadar farklıdır. Böylece, gözlem, pozitif yargılama, değerlendirme ve bağdaştırmada özel yetenekler kazanılması yolunda, ayrıca amaca yönelik birlik ve beraberliğe kavuşmada bir «Türk yer bilim okulu» nu geliştirme zorunludur. Teoriden pratiğe geçiş, kişinin bilgisini sürekli yenilemesi, değişmesi, yönlendirmesi ve bağdaştırması gerekir. Böylece üniversite öğretimi, MTA, TPAO, DSİ, EİEİ, TKİ, vb de nicel ve nitel olarak sürer. Bu yolda ilk zorluk, yabancı dilden literatürü kendi kolununda izlemektir. Bunun yanı sıra, Türkiye ve kurumları için uzman ecnebi veya ecnebilerin yazdıkları, sayısız denecek raporları aslından okumak; bunlardaki güçlü ve uygulanır yönleri ayıklamak; bütün ilgililerde yakınsar bilinç yerleştirmek üzere, özel toplantılarda tartışmak ve çabaya katkılar derlemek biricik çıkar yoldur. Uzman kuruluşların «tutumları», tasarımların gerçekleşebilmeleri için Devlet ve Hükümet katında «politikaları» oluşturulmalıdır. Bugün için yurtda uygar yaşantı, tümüyle, yer bilimleri disiplinleri konu alanlarındadır. örg enerji (sıvı yakıt, katı yakıt, güneş gücü, su gücü, vb); mineral ve maden (bulma, çıkarma, işleme satma, vb); yerüstü ve yeraltı suları; toprak bilim; deniz jeolojisi; deprem J; bayındırlık j (bent, tünel köprü, sahil yapısı, yeraltı depoları, vb); ortam j; komputer ve veri özeği; uzaktan algılama ve hava fotoğrafı; laboratuvar ile teknik ve teknoloji tahlilleri, vb, vb.

Üniversite uzmanları ile kurum yöneticileri arasında olacak kollarda tasarım kısmı seklini almaya zamanla...

Üniversite uzmanları ile kurum yöneticileri arasında olacak kollarda tasarım kısmı seklini almaya zamanla...

Üniversite uzmanları ile kurum yöneticileri arasında olacak kollarda tasarım kısmı seklini almaya zamanla...

Başta MTA olmak üzere, TPAO, DSİ, EİEİ, TKİ, vb yurdun yer bilim gereksinmelerini karşılayacak güçlü ve hatta çok güçlü kuruluşlardır. Hepsine devlet yardımıyla, yurt içinde ve dışında öğrenci yetiştirme, donanım, personel, bütçe vb. sağlama yönlerinde süregelmiştir. Ancak bütün bu olanakların karşılıklarının verildiği, hepsinin yetkin ve yurt dışına gereksindirmeyecek aşamaya eriştikleri savunulamaz. Tanzimat'tan beri yabancılar gelirler; raporlarını kaç kişi okumuş, değerlendirmiş, uygulanır yönlerini saptayarak, tutarlıkla gerçekleştirmiştir. Niçin geldikleri ülkelerin uzmanlara gereksinmeleri yoktur. Bilimsel dışa bağımlılık ne kadar sürecektir. Bizden sonra çağ daş uygarlığa başlayıp bizden ileri ülkelerin hangi üstünlükleri vardır. Daha uslu örgütlenme, planlama, bağdaşma ve çaba ile kayıplar elbetteki kazanılabilir.

Yukarıda adı geçen kurumlardaki jeolog, jeofizikçi teknikçi, vb. sayısı gelişmiş ülkelerdekilerden hiç te az olmadığına göre, ilk hedef kalite olmalıdır. Nicel, nitel terstir. Baş Jeolog. vb. işi belirler, dağıtır, gerekli gözetim ve denetimi yapar, işi onaylar ve «yapılabilirlik» ögesi olarak «Yapılabilirlik Dairesi» ne aktarır. İş bölümüyle Baş jeolog vb. sayısı artagider.

Bu kurumlarda çalışan jeolog, vb boş yere yakınmalarla kaçamaklar aramaksızın, kendi ve oluşturacağı takımla ve denetime katılma ile Ağlama Taşları'ndan vazgeçmelidirler. Aktif davranış, pasif çürümeden daha sağlıklıdır. Jeolog, vb. öz çabasıyla kendine «orun» hazırlar. Kimsenin kimseyi suçlu göstermemesi, aktif tutumla ilerlemesi, objektif ve rasyonel davranışla çağın düzeyini kendi bulması zamanı gelmiştir. Gözettiği düzeye, kendi öz çabası ile takım arkadaşlarının katkılarıyla erişmelidir. Yeni buluşlar ile değeri, üstler açınlayabilmeli, ve gereksinimleri esirgememelidir. Kalite deneti ve çaba yönlendirilmesi, eşitli olmalıdır.

Proje çalışmaları, bir bütünün öğeleri olarak tasarlanmalı, yurdun belli bir gereksinmesine yönelik bulunmalı-

dir. «Kafa ve el» simgesi mesleğin temelidir. Hiç bir dağın taşı bir başkasının tipatıp eşi olmadığı gibi, jeolojî, vb. sorunları da Türkiye'de özeldirler. Hiç bir yurt sorunu basma kalıpcılıkla çözümlenmez. Yarara yönelik zincirleme gözlem, ölçüm hesap, değerlendirme özgün yürütülmelidir. Ancak gerektiğinde ve kritik durumlarda, yabancı uzman yardımı, geçici kısa bir süre için aranmalı ve yetkilisinden sağlanmalıdır. Yabancıya iş verme, gelişmezliğin şaşmaz simgesidir. Yardımı ve uzman yetiştirilmesini ilgili kurum planlamalı ve ilgili devlet dairesine iletmelidir. Devlet memuru veya politikacı, yalnızca bunu gerçekleştirmekle yükümlü görmeye kendini alıştırmalıdır. Böylece gelişecek ulusal tutum ve politika gizli kalmamalı; katkıda bulunacaklara açık tutulmalıdır. Her konu alanı yaşanılan darboğazdan aşmayı kendi planlamalı; toplu bir ulusal tutum saptamalı, ve bu görev Ulusal Jeoloji Komitesi'ne verilmelidir. Bu modern «Bilim Akademisi» olacaktır.

Üniversite uzmanları ile kurum yüksek sorumluların-
dan oluşacak kollarda tasarım kesin şeklini almalı; zamanla

eşit veya değişik üyeli kollar gerekli değişikleri, hedeften saptırmaksızın yapmalıdır. Yapılabilirlik Dairesi önerileri, bu kollarda bütün ilgili disiplin yetkililerinin karışacağı sorumlulukla karara bağlanmalıdır. MTA'da Yapılabilirlik Dairesi, Bilimsel Kurul'un yerini almalıdır.

İrdeleme ile işletme arasında, ta Eflatun'danberi süregelen teori ve pratik karşıtlığına yer verilmemelidir. Herbir disiplin öbürleriyle bağımlılık bilinciyle işbirliğine girişmeli ve gerekebilecek düzeltmelerle çabalarını bağdaşık sürdürmelidir.

Yerbilim araştırmalarının sonucu «ticarî» olucaksa da, pratik teoriye yaslandırılacağından arada tutarsızlık veya tutarsızlıklar olmayacaktır. Yerbilimci, bilgi dağırıcısındaki iş idaresi, iş hukuku, ekonomi, istatistik, vb. ile yapıcı davranışları, yurtda yaşam düzeyinin yükseltilmesine ve dolayısıyla dışa bağımsızlığına yönelik olacaktır. Böylece yerbilimci «Salla başını al maaşını» bir memur değil de, bir özgür girişimci, bir sosyal kalkınma görevlisi olacaktır.

Bu kurumlar bir bütünün öğeleri olarak tasarlanmalı, yurdun belli bir gelişmesine yönelik bulunmalı.

Proje çalışmalarını bir bütünün öğeleri olarak tasarlanmalı, yurdun belli bir gelişmesine yönelik bulunmalı.

Yükarda adı geçen kurumlardaki jeolojî jeoteknik jeoçizim vb. sayarı gelişmiş ülkelerdekilerden hiç te az olmamasına göre, ilk hedef kâğıt cimastır. Niçin, niçin değil, Akit davranış, pastir çürümeye daha sağlıklıdır. Jeolojî vb. öz çözümleri kendine «orta» hazırlar. Kiminin kimseyi suçlu göstermemesi, akitli tutumla ilerlemesi, objektif ve rasional davranışta çağın düzeyini kendi bulması zamanı gelmiştir. Gözetilgi düzeyi kendi özceberi ile tutum etkilerinin etkileriyle eşitlenmelidir. Yeni buluşlar ile diğer üstler öğrenilmeli ve gerçekleştirilmeli eşitlenmelidir. Kâğıt denetli ve çabız yönlendirilmeli eşitlenmelidir.

Yükarda adı geçen kurumlardaki jeolojî jeoteknik jeoçizim vb. sayarı gelişmiş ülkelerdekilerden hiç te az olmamasına göre, ilk hedef kâğıt cimastır. Niçin, niçin değil, Akit davranış, pastir çürümeye daha sağlıklıdır. Jeolojî vb. öz çözümleri kendine «orta» hazırlar. Kiminin kimseyi suçlu göstermemesi, akitli tutumla ilerlemesi, objektif ve rasional davranışta çağın düzeyini kendi bulması zamanı gelmiştir. Gözetilgi düzeyi kendi özceberi ile tutum etkilerinin etkileriyle eşitlenmelidir. Yeni buluşlar ile diğer üstler öğrenilmeli ve gerçekleştirilmeli eşitlenmelidir.

Yerbilim araştırmalarının sonucu «ticarî» olucaksa da, pratik teoriye yaslandırılacağından arada tutarsızlık veya tutarsızlıklar olmayacaktır. Yerbilimci, bilgi dağırıcısındaki iş idaresi, iş hukuku, ekonomi, istatistik, vb. ile yapıcı davranışları, yurtda yaşam düzeyinin yükseltilmesine ve dolayısıyla dışa bağımsızlığına yönelik olacaktır. Böylece yerbilimci «Salla başını al maaşını» bir memur değil de, bir özgür girişimci, bir sosyal kalkınma görevlisi olacaktır.